

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Milana Chmelíčka a soudkyň Mgr. Jitky Stíbralové a JUDr. Ivy Březinové ve věci

žalobce: **Roman J.**, narozený xxx
bytem xxx, xxx

proti
žalovanému: **Česká republika – Státní pozemkový úřad**, IČO: 01312774
sídlem Husinecká 1024, 130 00 Praha 3 – Žižkov

o nahrazení projevu vůle,

o odvolání žalovaného proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 23. 4. 2021, č. j. 16C 165/2020-404,

takto:

Usnesení soudu I. stupně **se mění tak, že se nenařizuje** předběžné opatření zakazující žalovanému nakládat s pozemkem parc. č. xxx v katastrálním území xxx, obec Praha, včetně jeho prodeje, zatížení právy třetích osob, bezúplatného převedení a darování.

Odůvodnění

1. Napadeným usnesením soud I. stupně nařídil předběžné opatření, kterým zakázal žalovanému nakládat s pozemkem parc. č. xxx v katastrálním území xxx, obec Praha, včetně jeho prodeje, zatížení právy třetích osob, bezúplatného převedení a darování.
2. Rozhodl tak o návrhu žalobce podaném dne 21. 4. 2021 a rozhodnutí odůvodnil tím, že jsou splněny podmínky nařízení předběžného opatření za trvání řízení dle § 102 odst. 1, §75 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), neboť žalobce osvědčil existenci svého restitučního nároku na náhradu za odňaté a nevydané pozemky dle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále jen „zákon o půdě“), a prokázal obavu, že by výkon rozhodnutí mohl být ohrožen, resp. znemožněn. Soud I. stupně tedy považoval za osvědčené, že žalobce je oprávněnou osobou dle zákona o půdě, jeho nárok nebyl dosud uspokojen, postup žalovaného při uspokojování nároku žalobce byl liknavý, náhradní pozemek parc. č. xxx v katastrálním území xxx, obec Praha, je vhodný k převodu, a že hodnota nároku je mezi účastníky sporná, neboť se liší způsob ocenění odňatých a nevydaných pozemků, kdy žalobce vychází ze stavebního charakteru odňatých pozemků a předkládá znalecké ocenění odňatých pozemků ve výši 768 440 Kč, a žalovaný vychází ze zemědělského charakteru odňatých pozemků a eviduje hodnotu nároku 4 484,95 Kč, což žalobci znemožňuje účast ve veřejné nabídce. Soud I. stupně považoval za zjištěné, že výkon rozhodnutí je ohrožen, neboť žalovaný uzavřel dne 7. 4. 2021 smlouvu o převodu tohoto pozemku č. 7PR21/01 s Miroslavou B. a Ing. Oldřichem Č. a dne 14. 4. 2021 byl podán návrh na vklad vlastnického práva nabývajících do katastru nemovitostí; v případě dovršení převodu vkladem vlastnického práva nabyvatelů do katastru nemovitostí by byl výkon rozhodnutí znemožněn.

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Nevolová

3. Proti usnesení soudu I. stupně podal žalovaný včasné odvolání a navrhl zamítnutí návrhu na předběžné opatření. Uvedl, že při převodu pozemku parc. č. xxx v katastrálním území xxx, obec Praha, postupoval dle zákona o půdě, pozemek byl předmětem veřejné nabídky vyhlášené pro oprávněné osoby dle §11a zákona o půdě dne 12. 3. 2020 (správně 6. 3. 2020), a není důvod diskvalifikovat ze soutěže oprávněné osoby, které postupovaly dle zákona a účastnily se veřejné nabídky, proto, že žalobce, který se veřejné nabídky neúčastnil, projevil po vyhlášení nabídky zájem o stejný pozemek soudní cestou. Veřejná nabídka pozemku vyhlášená dne 6. 3. 2020 zaručuje všem oprávněným osobám stejný přístup k pozemku a není důvod upřednostňovat žalobce. Žalovaný odmítl, že by měl mít žalobce přednost před Miroslavou B. a Ing. Oldřichem Č. proto, že pozemek parc. č. xxx v katastrálním území xxx, obec Praha, se nachází v jiném katastru a obci, nežli odňaté pozemky, za které je pozemek parc. č. xxx jako náhradní poskytován, neboť totožnost lokality odňatého a náhradního pozemku není zákonnou podmínkou. Přednost žalobce není dána ani tím, že o jeho nároku bylo rozhodnuto pozemkovým úřadem již v letech 2003 a 2006. Žalovaný poukázal na to, že žalobce se v době 2006 až 2017 o nárok nestaral, neúčastnil se veřejných nabídek, aktivní začal být až z obavy z restituční tečky v roce 2018, kdy se začal domáhat přecenění nároku.
4. Odvolací soud přezkoumal napadené usnesení dle § 212, §212a o. s. ř., aniž bylo nutné pro tento účel nařídit jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.), a odvolání shledal důvodným.
5. Z obsahu spisu vyplývá, že žalobce podal dne 15. 4. 2020 žalobu o převod mimo jiné pozemku parc. č. xxx v katastrálním území xxx, obec Praha, a spolu se žalobou podal v pořadí první návrh na nařízení předběžného opatření, které soud I. stupně nařídil usnesením z dne 17. 4. 2020. Žalovaný podal odvolání, ve kterém mimo jiné uvedl, že pozemek parc. č. xxx v katastrálním území xxx byl předmětem veřejné nabídky vyhlášené dne 6. 3. 2020, že bylo podáno více žádostí oprávněných osob a že dne 25. 5. 2020 měla proběhnout výzva k podání nabídky nároku, která však s ohledem na nařízené předběžné opatření ze dne 17. 4. 2020 neproběhne. Usnesením odvolacího soudu ze dne 22. 6. 2020 bylo rozhodnutí o nařízení předběžného opatření zrušeno a věc byla vrácena soudu I. stupně, který usnesením ze dne 29. 6. 2020 návrh zamítl, což potvrdil odvolací soud usnesením ze dne 7. 10. 2020. Z uvedeného vyplývá, že první předběžné opatření nařízené soudem I. stupně trvalo od 17. 4. 2020 do 22. 6. 2020.
6. Veřejná nabídka oprávněným osobám vyhlášená dne 6. 3. 2020 dle §11a zákona o půdě je veřejně dostupná na webových stránkách žalovaného <https://www.spucr.cz/> a vyplývá z ní nabídka pozemku parc. č. xxx v katastrálním území xxx a měsíční lhůta pro podání žádostí, tj. od 6. 3. 2020 do 6. 4. 2020. Mezi účastníky je nesporné, že žalobce nebyl účastníkem řízení o této nabídce. Žalovaný na základě výsledku této nabídky uzavřel s oprávněnými osobami Miroslavou B. a Ing. Oldřichem Č. dne 7. 4. 2021 smlouvu o převodu tohoto pozemku č. 7PR21/01, ve které je v záhlaví uveden odkaz na § 11 zákona o půdě a v textu smlouvy se uvádí, že jde o uspokojení jejich restitučního nároku dle zákona o půdě, a dne 14. 4. 2021 byl podán návrh na vklad jejich vlastnického práva do katastru nemovitostí.
7. Odvolací soud se ztotožňuje s obranou žalovaného, že postup žalobce mimo rámec § 11a zákona o půdě zahájený žalobou dne 15. 4. 2020 nemá za daných okolností přednost před veřejnou nabídkou vyhlášenou dle §11a zákona o půdě dne 6. 3. 2020 a žalobce tak nemá přednost před úspěšnými zájemci Miroslavou B. a Ing. Oldřichem Č. Veřejná nabídka byla vyhlášena 6. 3. 2020 a zájemci podali žádost o pozemek nejpozději 6. 4. 2020, tzn. dříve, než o pozemek projevil zájem žalobce žalobou podanou 15. 4. 2020. Po dobu 17. 4. 2020 do 22. 6. 2020 trvalo vykonatelné (nepravomocné) předběžné opatření, a v době po 22. 6. 2020 byl proces veřejné nabídky dovršen dne 7. 4. 2021 uzavřením smlouvy o převodu pozemku úspěšným zájemcům. Přednost žalobce není dána ani lokalitou odňatých a náhradních pozemků, neboť nejde o

zákonné kritérium, a přednost žalobce není dána ani „stářím“ jeho správního rozhodnutí vydaného dle § 9 odst. 4 zákona o půdě.

K argumentu žalobce, že se nemohl veřejných nabídek účastnit, neboť žalovaný odmítal přecenit jeho nárok, odvolací soud uvádí, že žalobci nic nebránilo domáhat se včas (tj. kdykoli po vydání správních rozhodnutí, tj. v době od 2006-2020) rozhodnutí o určení hodnoty restitučního nároku. Nejvyšší soud opakovaně judikoval dostatek naléhavého právního zájmu na takovém určení, právě pro možnost oprávněných osob účastnit se bez omezení veřejných nabídek (např. rozsudky NS sp.zn. 28 Cdo 3256/2006, 28 Cdo 2607/2017, usnesení sp.zn. 28 Cdo 3971/2014, a 28 Co 4120/2016). Pokud žalobce postupoval při „správě“ svého nároku jinak, nemůže to jít k tíži jiných oprávněných osob, zejména ne těch, které se účastnily veřejné nabídky vyhlášené dne 6. 3. 2020 a které v ní byly úspěšné. Jinak vyjádřeno, skutečnost, že se žalobce neúčastnil nabídky ze dne 6. 3. 2020 z důvodu jeho sporu se žalovaným o výši hodnoty restitučního nároku, nemůže jít k tíži třetích oprávněných osob tím, že jim bude zmařen převod pozemku, který vysoutěžily zákonným postupem předpokládaným §11a zákona o půdě.

8. Odvolací soud zároveň upozorňuje na otázku aktivní legitimace žalobce, který tvrdí, že tuto dostatečně prokazuje rozhodnutími pozemkového úřadu z let 2003-2006, usnesením Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 14. 5. 2007, č. j. 26D 1479/2003-19 (dědictví po otci), a usnesením Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 1. 10. 2015, č. j. 26D 491/2015-138 (dědictví po matce). Obě zmíněná rozhodnutí dědických soudů jsou součástí spisu (č.l. 33 a 35), přičemž ze žádného z těchto rozhodnutí nevyplývá, že by nárok dle zákona o půdě byl předmětem dědického vypořádání a že by dědění tohoto nároku bylo žalobci někdy potvrzeno. Restituční nárok na vydání pozemků či na náhradu za nevydané pozemky dle zákona o půdě je majetkový nárok, který je způsobilý být předmětem občanskoprávních vztahů včetně dědění. Odvolacímu soudu není znám důvod, pro který by tento nárok neměl být po smrti oprávněné osoby považován za aktivum dědictví a neměl by být předmětem dědického řízení. Vzhledem k tomu, že oprávněná osoba Jiří J. zemřel dne xxx, uplatní se právní úprava dědění platná v době smrti zůstavitele (§3069 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), tedy právní úprava obsažená v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“). Odvolací soud odkazuje na vyčerpávající odůvodnění usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2010, č. j. 4 Ads 77/2007-91, kde příslušný senát shrnul základní principy dědění (platné v době do 31. 12. 2013). Závěry Nejvyššího správního soudu jsou založeny na tom, že jednou z podstatných zásad dědického práva byla a je zásada ingerence veřejné moci. Přestože tedy platilo, že dědictví se nabyvá smrtí zůstavitele (§460 obč. zák.), nelze bez potvrzení nabytí dědictví ze strany soudu (§ 481 a násl. obč. zák.) mít za jisté, kdo je skutečným dědicem konkrétního majetku. Rozhodnutí dědického soudu o potvrzení nabytí dědictví má sice jen deklaratorní (nikoli konstitutivní) povahu, přesto je ho k prokázání aktivní legitimace žalobců třeba z důvodu právní jistoty třetích osob. Správní orgán ani soud rozhodující občanskoprávní spor o poskytnutí náhrady nemá pravomoc rozhodnout (ani předběžně), kdo je dědicem oprávněné osoby a v jakém rozsahu; tuto pravomoc má jen dědický soud v rámci řízení o dědictví. Obdobně nepostačuje dohoda dědiců učiněná mimo rámec dědického řízení, či snad „úvaha“ jednoho z dědiců o zdědění neprojednaných aktiv odvozená od rozhodnutí dědického soudu o jiných aktivech. Odvolací soud odkazuje mimo jiné na bod 37 odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a dodává k němu, že se ve své rozhodovací praxi setkává jak s případy, kdy nároky dle zákona o půdě jsou předmětem dědického vypořádání, tak s případy, kdy tomu tak není, jako je například tento. Pro takovou odlišnost však není objektivní důvod, jinak vyjádřeno, není důvod nepožadovat zákonný postup u všech. Obdobně pokud žalobce tvrdí nabytí části nároku děděním po Jiřině J., zemřelé xxx, i v tomto případě je nutné respektovat právní úpravu dědění, obsaženou v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (účinnou od 1. 1.

2014), která je shodně jako právní úprava účinná do 31. 12. 2013 založena na principu ingerence veřejné moci a tudíž rozhodnutí dědického soudu o potvrzení nabytí konkrétního dědictví.

9. Na výše uvedeném nic nemění ani obsah správního rozhodnutí ze dne 17. 2. 2006, č. j. PÚ 3557/05, kterým soud není – pokud jde o otázku aktivní legitimize – vázán.
10. Odvolací soud proto postupoval dle § 220 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s nálezem Ústavního soudu č. 48/2010 Sb. a napadené rozhodnutí změnil tak, že se předběžné opatření nenařizuje.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 2. června 2021

JUDr. Milan Chmelíček v.r.
předseda senátu